

Striden om demokrati.

Vem skall försörja barnen?

Fil.kand. **Alva Myrdal** tar upp Margarete Bonnevies förslag om »barntrygd» till granskning från nya synpunkter.

Hur står Amerika till Europa?

Två amerikanska reserörer, professor **Maverick** och fru **Vera Dean**, berättar för Tidevarvet om aktuella spörsmål i U. S. A.

Maria Lazars

artikel om

Kvinnan i Tredje Riket

behandlar denna vecka »dubbelförjämnas» problem och den tyska kvinnorörelsens prövostund — före Hitler.

Tre böcker av svenska författarinnor av Elsa Björkman-Goldschmidt.

Österrikes kvinnor säga ifrån

Kom ihåg prenumerationsavgiften för Tidevarvet!

Vad har hänt?

JORDBRUKSMINISTER SKÖLD, har i ett tal i Uddevalla visserligen bekämt sig till det fria varuutbytets idé. Men samtidigt säger hr Sköld med gillande, att när nöden verkligen kräver ett steg från det fria varuutbytets princip till självhushållningens, då har hans parti också vågat ta det. — När Sverige nu antagit självhushållningsprincipen ifråga om jordbruket är det för att svårigheterna varit överbärande, men, säger hr Sköld, vi skall vara beredda att vända om så fort tillfälle erbjuder sig. — Då kanske det inte går så lätt.

BYGGNADSKONFLIKTEN har måhända kommit närmare sin lösning genom förlikningskommissionens förslag. Om förslaget, som går ut på reduceringar mellan 6 och 15 procent för timlönen och upp till 20 procent för ackorden är det ännu för tidigt att yttra sig och förslaget är icke heller tillstyrkt av någon av parterna. Det framsteg som för ögonblicket kan noteras är att den allmänna opinionen i detta fall tycks ha gjort verkan därhän att man verkligen sökt framarbete ett avgörande med alla papper på bordet.

EN NY NATIONELL »FRIHETSSTRID» har uppstått på Irland, denna gång emot den ur-nationalistiska frihetsjälten och Englands-bekämparen, presidenten de Valera. Det är det s. k. nationella gardet eller blåskjortorna under general O'Duffys ledning som vid olika tillfällen demonstrerat sitt missnöje med Valeras regim och sin önskan att stöda de år 1921 ingångna fredliga överenskommelserna med England. Blåskjortorna har medhåll hos före presidenten Cosgrave, de Valeras motståndare, själv en gång i tiden »irländsk revolutionär». Nationalismen på Irland lindar in sig så många varv att det till sist är bäst endast ange skjortfärgen på de nya rörelserna. Nyanterna i »den nationella samlingen» kan vara svårare att avgränsa.

I FORENTA STATERNA går vågorna i höga omkring genomförandet av den »industriella återhämtningens». Anslutningen till Roosevelts s. k. »blanket Code»,

Pier Gudro:

Kristus på hakkorset.

Det Tredje Riket har som bekant nyligen slutit konkordat med påvestolen. Det har sagts att det varit nazistrevolutionen som möjliggjort att det nu för första gången uppnåtts ett fördrag mellan Vatikanen och Tyskland i sin helhet. I själva verket är det något numera så föraktat som konstitutionen i Weimar, som medelst sin tionde paragraf stadskommitté annullerandet av paragraf 14 av konstitutionen av år 1871, enligt vilken varje federationsstat förbehållits rätten att självständigt reglera sina kyrkliga angelägenheter.

I varje fall, det är betecknande att det är naziregimen som i högre grad än någon tidigare känt behovet av entente mellan Tyskland och Den Heliga Stolen. Isoleringens börda blev Hitler för tryckande. Han kände starkt nödvändigheten av att bryta igenom den cirkel, som dagligen drogs allt trängre och allt till de inre triumferna lägga även en yttre seger.

Så gjordes allt vad göras kunde. Inom Tyskland, enkanterligen i Bayern, iscensattes en skallgång på katoliker, som om den också ofta var uppriktigt menad, dock ännu oftare var dikterad av lusten att framställa läget som så allvarligt att hjälp vore absolut av nöden. Och sedan, när vreden och rädslan — understödd av lämpliga pressöverdrifter — nått lagom punkt, sändes till Rom påvliga kammarherren, riddaren av malteserorden etc. vicekanslern Franz von Papen med medvetandet, att vad det än kostade fick han ej komma tillbaka med oförfattat ärende.

Förhandlingarna drevs i ilfart. Stormiga vrede av nog emellanåt. Men efter tio dygn låg verkligen resultatet klart. De tyska katolska prästerna voro förbjudna deltaga i partipolitiken. En rad katolska organisationer skola som konsek-

vens därav omedelbart upplösas. Det var priset påvestolen erlade. Den katolska kyrkans frihet erkändes. Dess skydd garanterades. Vatikanens rätt att självständigt välja de tyska biskoparna fastslogs. Religionsundervisningen gjordes obligatorisk. Kongregationer och ordnar fingo rätt behålla och fritt förvalta sitt jordiska gods. För de olika sociala och uppfostrande samsamslutningar som rymmas under namnet Azione Catolica öppnades en vidare horisont än för. Det var vad Hitler för sin del betölad.

Konkordatet medförde ingalunda fred mellan Hitler och Vatikanen. Knappt hade de 34 paragraferna signerats, så började emellertid nya stormar. Den tyska pressen hade stolt ordat om att den katolska kyrkan nu stode helt i nazist tjänst, samtidigt som den med en brist på sammanhang som i dessa dagar icke är ovanlig, jublat över att »den mäktiga, självständiga Heliga Stolen» givit sitt fulla erkännande åt den nationalsocialistiska regimen.

Svaret kom prompt. Och skäligen tvärt. Det är icke sant, upplyste Osservatore, Vatikanens tidning, att den tyske katolske prästen försvurit sig tjåna nazis sak. Han är tills vidare förbjudna vara medlem i ett politiskt parti, det är riktigt. Men därav följer ingalunda att han skall avhålla sig från varje deltagande i offentlig liv. Ej heller att han måste följa endast den eller den härskande meningen. Tvärtom — just tack vare sin frihet från partivång är han friare än någonsin. Han kan, liksom över huvud varje katolik, hysa vilka politiska åsikter han vill. Och han har inte bara rättighet men också plikt att

(Forts. å sid. 4.)

Bland tidevarvet mest anlitade boktryckerier står Zetterlund & Thelanders fortfarande bland de främsta

RADIKAL prispolitik, kort leveranstid och gediget utlofarande garanteras våra kunder.

SKEPSBRON 40 · STOCKHOLM TELEFON: 23 11 80 (VÅXEL)

Maria Lazar:

Kvinnan i Tredje Riket.

Ja, nationalsocialismens program sårar, som jag redan har framhållit, också de mest primitiva kvinnliga instinkter. Ty att vara en nationalsocialistisk kvinna betyder att obetingat och lydigt ställa sina barn till statens förfogande, en stat som hyllar det s. k. naturliga urvalets princip, d. v. s. vill prisge alla ömtåliga, illa medfarna, motståndslösa individer åt undergång. Att vara nationalsocialist betyder att gilla sådana lagar som återinfor prygelstraffet i skolor och uppfostringsanstalter, lagar som reducerar statens välfärdsåtgärder för sjuka och svaga till ett minimum. Att vara nationalsocialist betyder att förklarja kriget, predika rashat, tolerera dödsstraffet, ansluta sig till en världsåskådning som hämnar och föraktar begreppet humanitet, som förföljer pacifismen som en svår förbrytelse.

Man måste komma ihåg allt detta och man skall veta att det tillhör den nationalsocialistiska kvinnans väsen att inte opponera emot någon rähel från männens sida, och vore den än så svår, men samtidigt vara alltför mjuk, fin och kvinnligt för att kunna dela det så kallade manliga arbetet i politik, näringsliv, i vetenskap, sjukhus, kontor, affärer och laboratorier. Om man inte vill förtviva helt och hållet

Såiftande öden. Efter en teckning av Mariette Lydis.

om världen i allmänhet och kvinnorna i synnerhet, måste man söka finna grunder och orsaker, som åtminstone delvis förklarar den kvinnliga nationalsocialismens fenomen.

En viktig omständighet kom nationalsocialismen i Tyskland till hjälp: Den träffade kvinnorna i ett färligt ögonblick, då deras egen frihetsrörelse var gripen av förvirring och förtvivlan. De var förtvivlade inte bara därför att de var fatt- (Forts. å sid. 4.)

De magiska händerna.

Härom dagen gick jag och knogade på diverse bördor över ett järnvägsspår, då en herre kom fram och tog den tyngsta av dem. Jag är inte den som vägrar en vänligt erbjuden hjälp, är den behövlig blir man ju räddad ur en klämma, är den obehövlig så har också det sin charm. Men den här gången strötade jag emot, och då det inte lyckades, sökte jag ett par gånger återöfvara min låda. Inte så som om den skulle varit orimligt tung, men handen som bar den var för dyrbar. Det var minsann en av de övre fyra hundra händerna i landet.

På tåget satt jag sen och tänkte över de fyra hundra främsta händerna i Sverige. Det finns gudskelov bra många fler välsignade och viktiga händer än så i vårt land, händer under vilka växer upp barn, rosor, säd, hälsa, köttbullar, konstverk, toner. Men frågan är att välja ut de fyra hundra som är så magiskt skickliga, som kunna så sällsynta grepp att det råder osäkerhet om det kan komma andra att ersätta dem då de lägga ner instrumenten.

Var och en skulle göra ett olika urval. Men om man över huvud är överens om några händer, då är den hand som man lätt låda en av dem.

Jag var viss om det, så som alla måste vara som sett dessa händer arbeta. Mitt besök på Orrefors glasbruk — ty det var därifrån jag kom med min låda — var kort, så jag hann inte lära termerna för handgreppen, ej heller de fackliga uttrycken för verktygen eller över huvud någonting. Måste därför bara säga att herr Bergkvist, mannen med de magiska händerna, satt där som en skapare vid sina ugn och formade sitt glödande mjuka

glasämne med en tång han höll i ena handen medan han med den andra höll materialet samman genom att ständigt trilla på stängan där det var fäst. De yngre och yngsta i hans arbetslag gingo honom därvid tillhanda som man föreställer sig att änglarna av olika grader görer när den stora beställningen jorden skulle bli färdig på sju dagar.

Medan en skål av kristallmassa sålunda blev färdig, hann man få klart för sig vad det skulle bli av solarna den dag var herre tyckte de fått sin slutgiltiga form och slutade trilla på stängan: en Orrefors-utställning.

Emellertid är Vår Herre ännu inte färdig och så kan Orrefors lyckligtvis få fortsätta att experimentera liksom vi alla. De praktpisser som framkommit ur dess senaste utvecklingskede äro kända på tre — eller var det fem? — kontinenter. Konstnärerna som få idéerna, arbeta i tankarna med massa och med form, de bryta form och skapa form, liksom de väl bryta ämnen i massan och de sätta sin orre, sina signaturer på verket antingen med något nytt raffinemang, genom att ta bort föräldrade sådana eller på annat sätt som en konstnär kan.

Men mellan idén och det färdiga verket, komma de magiska händerna in. Det är de som materialisera idéerna, de som se, handla och blixtsnabbt forma under de sekunder då glassmassan har sin skapelstend. Det vill säga den stunden mitt emellan det dystra tillståndet som grus i en grop och det förklarade tillståndet som genomlyst och självlysende, fast och föränderligt, outslitligt och lättrossad skapelse av ande och hand, av eld och materia. Devinez.

Läckert och hälsosamt är smörgåsrödet

UPLANDSKUBBEN

I hygienisk förpackning hos Eder handlande.

Undvik efterapningar!

Begär uttryckligen Uplandskubben!

TIDEVARVET

Radikal politisk veckotidning.

REDAKTÖR: Carin Hermelin.

ANSVARIG UTGIVARE: Ada Nilsson.

Utkommer varje helgfridag.

Triewaldsgränd 2, 3 tr., Stockholm. Tel. N. 48 42.

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh.: Eva Andén, Norrlandsgatan 18. Tel. 75 75, 75 76. STOCKHOLM

Specialitet: Familje- och arvsrätts. Bortredningar och testamenter, förvaltningsuppdrag. Även skriftliga förfrågningar.

Advokat Hugo Lindberg

KUNGSGATAN 6, STOCKHOLM

Tel. Växel: N. 333 15.

Stockholms Yngre Tandläkares Förening.

Kvinnliga tandläkarens klinik.

Ad. Fredr. Kyrkog. 1 (v. Sveavägen) Leg. tandläkarna Astrid Gyllencreutz, Ingrid Huss, Ruth Öbring. Tid pr tel. 20 03 73. Särskild mottagning för barn (tandl. Huss.) Månd., onsd., fred. 3.30-6.

Klockarebolagets (f. d. Wissnells, etabl. 1815) Begravningsbyrå & likstiftfabrik

Fabrik och utställning: Skepparegatan 39

Telefoner: 67 34 36 + 61 20 98

Efter affärstid: Enskede 29 30

Filialer: Agnegatan 40. 53 35 28 S:t Paulsgatan 15. 40 30 87

Ombud för Sv. Eldbägelseföreningen

Alma Axelssons FÖRLOSSNINGSHEM LINNEGATAN 19

Mottager inackord. även för längre tid. Tryggt och egen. värlek. Tel. 778 24.

Bagarstugan

HORNSGATAN 37. Tel. Söd. 70 00 FOLKUNGAGATAN 65 " " 73 37 GOTGATAN 52 " " 333 90

Lucks kaffe special

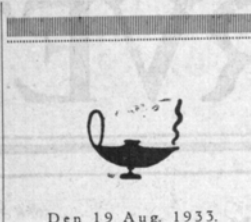
Restaurang Port Arthur

Blekingegatan 40 (Hörnet av Götgatan)

Bra matställe

BOKHANDELN STUDIO

NORRLANDSG. 30, STHLM

Den 19 Aug. 1933.

Striden om demokratin

Demokratiens problem är, som sig bör, fortfarande det gängse diskussionsämnet. Statsministern har öppnat höstsången med två föredrag i Bergslagen, där han definierat de olika faror som i kommunisters, nazisters men framförallt vissa högergruppers och t. o. m. liberalers gestalt just nu hotar »den starkaste demokratis kraften i detta land», nämligen socialdemokratien. På flera punkter har den sålunda ånyo inleda diskussionen kommit att fortsätta det meningsutbyte, som under sommaren pågått inom socialdemokraternas egna led med utgångspunkt från författarna Stellan Arvidsons och Erik Blombergs artiklar i Clarét.

De hävdade att det existerar en skillnad mellan vad de kallar den »borgerliga» och den »socialistiska» demokratin och varnade för att förlita sig på den förra. Denna uppdelning av demokratiens princip i olika värdefulla grader förskaffade dem en fömligen skarp avbansning bl. a. från t. f. partisekretären Rickard Lindström, som framförallt framhöll nödvändigheten av att de demokratiska krafterna bjuder diktaturen motstånd.

En inventering på olika håll av demokratiens tillgångar, försvars- och förnyelsemöjligheter kan heller inte vara annat än riktig och nödvändig för alla som håller på demokratin. Om det någonsin har varit viktigt att fixera målet, och i arbetet för detta ingjuta så mycket koncentrerad kraft och nyskapande inspiration som en verklig övertygelse över huvud taget är mäktigt, så borde det vara nu, när demokratierna — eller i varje fall det som får gå under namn av demokrater — störtar till marken runt omkring oss som stormknäckta träd.

Om denna inventering med nödvändighet skall ge till resultat att demokratiens försvar vilar uteslutande hos den »starka kraft» som socialdemokratien enligt Statsministern utgör, är däremot en annan fråga. Liberalismen-marxismen har tillsammans genomfört den politiska demokratin, men gått bet på de sociala och ekonomiska. Ty så länge det råder en skarp klasskillnad på det ekonomiska området, kan man uppenbarligen icke tala om en genomförd demokrati.

Den renodlade marxismen i Ryssland har hamnat i en diktatur och planhushållning, som sätter en oerhörd andlig och ekonomisk makt i några få människors händer. En

Alva Myrdal:

Vem skall försörja barnen?

Fru Margarete Bonnevies förslag om »barnförsäkrings har uppförd till kand. fru Alva Myrdal till följande inlägg, vilket vi införa som underlag för en allsidig diskussion av den viktiga frågan. För undvikande av missförstånd vill Red. påpeka, att fru Bonnevie i sitt förslag använder ordet »barnetrygd», alltså icke »försäkring». Ordet »försäkring» har i den svenska översättningen tillgripits såsom närmast motsvarande förslagens innebörd.

En hård verklighet ställer oss allt obörligare inför den frågan. Familjernas inkomst är icke längre självklart tillräcklig för en familjs uppehälle. Och det är en illusion, att den skulle kunna bli det, om bara kvinnorna lämnade arbetskonkurrensen och det patriarkaliska paradiset finge förverkligas på jorden. Den illusionen är icke livsduglig. Den ser icke klarögt varat, tendenserna i det ekonomiska livet verkligen gå. Vi måste i stället sätta in hela problemet om barnens försörjning i ett större socialt sammanhang, pröva det tillsammans med vad vi vet och vill fråga om kvinnans ställning i arbetslivet, om arbetslöshetsrisken, om barnavårdens och levnadsstandardens kvalitativa höjande. När vi så kan se samspelet av dessa problem och utvecklingstendenser med oskymda ögon, måste vi djärvt dra upp några reformförslag för att komma till rätta med svårigheterna.

Fru Margarete Bonnevie har på ett storuvelt sätt i sina skrifter och föredrag angripit just dessa sammankopplade problem, och nu senast har hon med sitt förslag om »barnförsäkringen» öppnat en diskussion, som med all makt bör hållas vid liv.

Det intressanta uppslaget är dock inte alldeles nytt. Här i Sverige har redan tidigare fru Eva Wigfors gjort sig till talesman för liknande reformer, då under beteckningen »familjelön». Nu rymmer emellertid alla dessa olika förslag i den mån de gå ut på förändringar av lönesystemet (t. ex. genom att avgiften tas ut av arbetsgivaren), en så rik mängd specialproblem om »biverkningsarna» inom det ekonomiska livet, att fackekonomerna först skulle behöva ge en vederhäftig utredning. De olika förslagens förtjänster och deras olika organisationsformer kan först därefter avvägas.

Några randanmärkingar till fru Bonnevies förslag om barnförsäkringen kan emellertid göras på rak arm. Själva idén om en »försäkring» har i mitt tycke något psykologiskt motbjudande över sig. Man brukar ju typiskt försäkra sig mot olycker. Och att sammankoppla företetsens barn med eldsvår, ålderdom, sjukdom och inbrott är inte psykologiskt välfunnet. Inte heller är det tekniskt lämpligt, ty över barnens vara kan man dock själv bestämma, medan försäkringar just bruka avse oförutsedda eller oundviktiga förändringar i ens livsmotkostnader.

Hela hennes resonemang om hur kvinnans arbetslön bestämmas är nog också ganska skevt. Det har emellertid inte

) D. v. s., ett system, där varje arbetsgivare till en barnförsäkringskassa inbetalade ett visst belopp pr arbetare, och varifrån sedan ett visst belopp pr barn utbetalades.

konsekvent socialdemokrati, om den något skall betyda, kan näppeligen syfta mot annat än en mäktigt statskapitalism och andlig uniformering.

Den verkliga demokratin måste enligt vår uppfattning uppbyggas på ett praktiskt hävdande av det allmännas rätt till jordvärdena samt på det andliga livets frihet från statsmonopol.

heller för frågan om barnens försörjning den stora vikt, som det i fru Bonnevies uttalande kommit att få. Även om »likalönsprincipen» vore erkänd och praktiserad fullkomligt efter kvinnosakskrav, skulle barnens försörjningsproblem stå kvar. Dessutom är likalönsprincipen ett lösenord för endast ett ganska litet skikt av tjänstekvinnor. För de stora folkklasserna är den, eller rättare marknadsprincipen ju redan i viss mån genomförd. Detta gäller faktiskt det största antalet yrkesarbetande kvinnor, de industri-, handels- och hushållsanställda. Inom de yrkena är nämligen kvinnolönen en marknadsföretelse liksom mannens lön. Där hålles lönen icke nere av argumenten om

»mannen som den ende rätte familjeförsörjaren»

Det är dessutom just för dessa folkgrupper barnförsörjningsproblemet gestaltar sig mest tragiskt.

Det är alltså svårt att se på vilken väg en genomförd barnförsäkring skulle kunna verka till högre lön eller till rikare anställningsmöjligheter för kvinnorna. Jag tror därför, att det icke främst är för att reglera kvinnornas utkomst på arbetsmarknaden på något »rättsvisare» sätt, icke för att bryta motståndet mot kvinnans arbetsrätt, som en samhällelig barnförsörjning blir en kvinnoangelägenhet, utan utifrån delvis andra synpunkter och sociala önskemål.

En barnförsäkring skulle verkligen icke heller ge kvinnan större anledning att skapas sig en självständig arbetsexistens utan kanske ofta tvärtom. Atminstone den gifta modern skulle i barnförsäkringsbeloppet kunna tillgodogöra sig en viss »hustrulön» och hennes kvarstannande i hemmet bleve rimligare. Rent allmänt vore barnförsäkringen därför nästan ett tacknäckare argument för dem som arbeta för »kvinnans plats i hemmet». Det kan vi inte förneka — om vi sedan där vill se ett gott eller ett ont, det blir åsiktsak.

Någon »behovsprincip», som alltså tar sikte på familjens storlek som lönebestämmande, fungerar icke i det moderna samhället till skillnad från fröna tiders patriarkaliskt ordnade arbetsformer i t. ex. hantverket och vid bruken. Alla försök att väcka liv i den löneformen är dömda att misslyckas. De skulle också vara farligt reaktionära för kvinnokraven, det menar nog både fru Bonnevie och jag. Men vi måste också hålla klart för ögonen, att även ett barnförsäkringsbelopp tar bort ett av skälen för modern att söka förvärsvarsbete.

Jag skulle vilja se det här problemet på ett helt annat sätt; inte se det viktigaste i det ekonomiska tillskott, som man skulle kunna få för barnens vård, utan fastmer i samhällets övertagande av just vissa av de barnavårdande funktionerna.

Från samma utgångspunkter att något radikalt måste göras, kan man alltså komma fram till andra reformalternativ än fru Bonnevies. Man kan då enligt min mening också starkare betona att det som göres, göres inte endast för kvinnornas skull — då har vi alla antifeminister klart emot oss

— utan framförallt för barnens skull. Barnen får inte utan vidare överlämnas till den enskilda familjens godtycke och dess med den moderna individualiteten ofta otillräckliga försörjningsförmåga. Bättre än något omstöpande av lönesystemet och bättre än en barnförsäkring ter sig från den synpunkten en annan reformlinje:

minska kostnaden och besväret med barnen genom sociala och kollektiva anordningar samt fördela dessa kostnader jämnt på hela befolkningen via beskattningen.

Låt de barnlösa betala en »ungkarlskatt», eller kanske psykologiskt smidigare: låt män och kvinnor med barn få kraftigare tillmätta skatteavdrag. Den ojämförligt drygaste posten i familjebudgeten är hyran. Vi bli så småningom tvungna att lägga om hela vår bostadspolitik på social bog — där ha vi en utväg att bidra till barnkostnaden genom att sätta låga hyror på stora våningar för familjer med barn.

Även de övriga kostnaderna för barnen kan till stor del avlyftas från familjen. Genom att samhället övertar ansvaret för en all större del av barnavården, kan denna förbilligas och förbättras. Folkskolan är ett gott exempel. Varför inte bygga ut det sociala välfärdssystemet på snarligt sätt, så att det utan sken av fattigvård hjälpte alla barn med deras viktigaste levnadsomkostnader. Om vi ta skolan som utgångspunkt för en storstad kollektivorganisation (och den är inte bestämd av välgörenhet och understödsföretaganden), så kan däri inpassas fri skolmateriel, fri skollunch, läkavård, tandvård, skolresor, ev. fria skolkläder, samt utbildningsstipendier för dem som beförärd till högre skolor.

På detta sätt kunde det mesta av skolbarnens nödortf ordnas på social basis genom att skolans redan påbörjade sociala verksamhet byggdes ut. När det gäller de mindre barnen te sig ingrepnen och förändringarna givetvis radikallare. Det beror till stor del därpå, att det ju just är dessa barn, som nå rättfärdiga talet om »modern i hemmet». Men till en annan del beror det därpå, att just deras omvårdnad ännu är ganska försummad och föga rationaliserad. Man har inte vant sig till tanken att dessa barn ska få kostas så mycket. En hel del framsteg kan visserligen tänkas ske redan inom det egna hemmet, när föräldrarna lärt sig mer om barnuppfostran, om hälsokost o. s. v. Men kostnaderna och organisationsvärdigheterna stå då som hinder i vägen och just där borde en social välfärdorganisation komma till mötes. Efter

en utvidgad moderskaps hjälp, som gäve alla mödrarnas möjlighet att för en ganska lång tid ägna sig åt de späda barnen

och samtidigt vila från yrkesarbetet, borde man alltså kräva fri uppfostringsrådgivning och läkavård samt kollektiva barnkammare, där barnen finge vistas under moderns bortovaro och där även ett huvudmål serverades dem.

Med dessa och liknande åtgärder kunde man alltså vinna, att de särskilda kostnader och de särskilda inskränkningar i rörelsefriheten, som nu betungar familjer med barn, avlastades utan att den individuella familjens ansvar för det egna barnet försvann.

Kostnaderna får inte tas som ett skräckinjagande motargument. Till en stor del gäller det ju endast en överflyttning av kostnader från familjen till samhället, d.

Vigbyholmsskolan

INTERNATSKOLA FÖR GOSSAR OCH FLICKOR.

Vigbyholmsskolan vill i sitt arbete söka ta hänsyn till de olika elevernas begåvning, arbetstakt och intresseinriktning.

Skolan består av en fyraårig grundskola (förberedande klasser) samt en därpå följande sjuårig skola, avsedd att skänka en allmän medborgerlig utbildning. Elever som skola gå vidare till akademiska studier kunna inom två år nå studentexamen, övriga elever kunna anknyta till skolor för vidare praktisk-teoretisk utbildning (tekniska, merkantila eller praktiska skolor).

Såväl gossar som flickor mottagas från nybörjarstadiet. Skolan är belägen vid Stora Värtan, ca 2 mil norr om Stockholm. Prospekt genom undertecknad, adr. Vigbyholm. Tel. 50.

PER SUNDBERG.

En heterogen samling.

Ute blåser sommarvind» kallar *Jeanna Oterdahll* sin sista bok som kommit ut på J. A. Lindblads förlag. Det är också friska, svala, milda vindar som blåser, allt blommar så fager och man blir snäll och varm om hjärtat; jorden grönskar och gläds och hör den gode till. — Men vad är vi för gamla insipiska skölmisar som inte riktigt vill vara nöjda med denna mjuka grönska? I stället önska vi liett mera av vildvuxet snår, där man kan gå på uppsticksfärd för att bland tistlar, enris och fjolårsblåer finna en enda liten vacker blomma. Här få vi en hela toppen färdigplanterad, idel trädgårdsväxter, och det har gått för fort och för enkelt tillväg.

Jeanna Oterdahll kallar sin roman för en ungdomsbok och det är ju möjligt att hon har menat att den skall vara pedagogiskt tillräcklig för de unga och yngsta. Men jag tror att även ungdomen av i dag är tillräckligt härdad för att få med liett mera av livets sammansättningsgar med lott och ont. Inte bara svårigheter att kämpa med utan karaktärs- och intressekonflikter. Man måste måla också för mörker, det hjälps inte, inte bara för den verklighet det representerar utan därför att utan skuggor förlorar själva ljuset sin kraft.

Det som säknes hos *Jeanna Oterdahll* finns i överflöd i *Gunhild Tegens* bok »*Vi kvinnor*» (Bonniers). Här vore man snarare benägen att röja undan något av allt det vildvuxna och snåriga — för att fortsätta bilden — allt det disharmoniska, otillfredsställda, heta och tillrasslade som hopas på den enda familj kring vilken boken rör sig. Redan från början skulle man vilja invända detta: var det nödvändigt att tränga ihop skådeplatsen till en enda familj? Det tycks kanske en småaktig anmärkning, men det ger boken en sammanpressad atmosfär, en ängslig andnöd som är betungande. Men kanske just detta är författarens avsikt? I så fall är medlet — den tränga familjekretsen — alltför lättvindigt och billigt.

Boken har en egen teknik. Modern, familjens synhopp (fadern är död), skriver en sorts dagbok, där han samtidigt blickar tillbaka på vad som hänt. Dessa kapitel »*Mor skrivers*» läggs emellertid emellan med andra (t. ex. »*Tora tänkers*», »*Eva skrivers*», eller endast »*Lucy*», »*Selma*», »*Anita*»), där man får tillfälle att se familjens öden från andra sidor. Men efter vissa avbrott återkommer »*Mor skrivers* som en övervägande sammanhållning, ett mera lidelsefritt, objektivt berättande.

Denna kvinna — »*mor*» — som skriver i jagform har haft sju barn, två söner och fem döttrar och de samlas i bokens början till ett släktemöte hos äldre sonen i Uppsala. Redan denna första kväll berättar Åsken att mullra. Man anar ett av bråk som är färdigt att gå i sär och en av döttrarna får sjukbud från mannen som gjort självmordsförsök. Man får tillfälle att titta in bakom kulisserna och man upptäcker att i var och ett av »*barrens*» liv finns det disharmoniska slötningarna och ruvande olycka.

Det värdefullaste i boken är »*Mors*» kapitel. Det är en klok människa som skriver, en kvinna med både förstånd och hjärta. Även ödmjukhet. »*Vi jonglerar med ord, vi moderna människor, men i grund och botten äro vi hjälplösa inför livets makter*», säger en av döttrarna och den instinkten här hon från modern. Det sista kapitlet som innehåller denna mors ensamma kamp mot den analkande dö-

Amerika har ordet.

— För Sverige, som har professor Cassel — säkert den största nu levande nationalekonom i världen — där de ekonomiska vetenskapsmännen också deltagit i den politisk-ekonomiska diskussionen och där man efter allt att döma är väl orienterad i ekonomiska frågor, var den ekonomiska världskonferensen säkert ganska överflödig ur upplysningssynpunkt. Men för Amerika hade den faktisk en stor betydelse som tankeställare. Den amerikanska delegationen kom dit egentligen utan någon fast ståndpunkt men återvände med betydligt klarare begrepp om den aktuella situationen och Amerikas läge. Om konferensen var misslyckad ifråga om positiva resultat var den kanske inte ändå alldeles bortkastad, åtminstone inte från vår synpunkt sett!

Professor Maverick från Los Angeles berättar:

Det är professorn och föreläsaren i nationalekonomi vid University of California i Los Angeles, Mr. Lewis Adams Maverick som med dessa ord sammantfattar sina erfarenheter från Londonkonferensen, där han deltog som hörsrörelse. Men Mr. Maverick utthärdade inte till konferensens slut, utan när det gått så långt att man kunde gissa sig till resultatet lämnade han London och för med sin fru till Ryssland, varifrån han just nu återvänder. Mr. Maverick känner Sverige sedan 1916 då han som ung student och deltagare i Forsexpeditionen kom hit på själva julalfan på det berömda fredskeppet. Han är en man med humor, mycket vänligt stämt mot Sverige och han vill gärna berättas för Tidarevrets läsare om något som kanske kan vara betydande för Amerikas ställning till Europa och de ekonomiska problemen.

Amerikansk optimism stävades vid konferensen.

— Mr. Hull, den amerikanska delegationens ledare vid konferensen, kom till London så förhoppningsfull med sin goda vilja att sänka tullarna och trodde det skulle vara tillräckligt att vilja det. Men där träffade han på större svårigheter: det omedelbara Frankrike, kravet på stabilisering, Roosevelts lika stora omedelbarhet inför detta, och det blev nog en besvikelse för den släckars Mr. Hull. Men Amerika som just har börjat en inflation kan inte tänka på en valutastabilisering nu. Däremot tror jag, säger Mr. Maverick, att man om en sex månader, kanske längre, kanske möjligen kortare tid, skall kunna komma till någon överenskommenhet mellan de tre valutablocken, fast den naturligtvis får genomföras utan någon konferens den gången!

Amerikas förhållande till Ryssland.

Vad de rysk-amerikanska relationerna beträffar är de bättre nu än under Hoover's tid och diskussionen om Amerikas erkännande av den Sovjetryska staten — efter 16 år! — är mycket aktuell. Dels har Amerika efter konferensen slagit in på en ganska utpräglad nationell politik, men måste söka upp affärsförbindelser med nya länder, i stället för de gamla, från vilka det isolerat sig. Vidare anser man att eftersom så många länder nu låter bli att betala sina skulder, kan i värsta fall Ryssland också ursäktas för sina försämlingar på det området och slutligen är man inte längre så förskräckt för den kommunistiska propaganadan — så länge Ryssland är så upptaget av inre uppbyggnadsarbete. Självfallet finns det också starkt motstånd mot tanken på erkännande och i varje fall kommer det säkert inte att ske utan vissa villkor om skuldbetalingar, återställande av konfiskerade egendom etc. Villkoret för några handelsförbindelser med Ryssland är ju att krediten på något sätt kan ordnas och ett erkännande kan möjligen ge större förtroende för Sovjet. För min del, säger fru Dean, är jag övertygad om att ryssarna gärna skulle låta andra saker än svart bröd, om de kunde, men deras brist

den från de för alla lika fördelarna. — Även till kvinnorna toges på ett lyckligt sätt hänsyn än medelst försäkringsmetoden. För att en kvinna med barn skall kunna friare disponera sin tid, tillvarata sina arbetsmöjligheter, sina intressen och sitt behov av ekonomiskt beroende, behöver hon nämligen inte så mycket några hundratal kronor i barnbidrag utan framförallt frigörelse från bundenheten till hennes lilla s. k. värld.

Samhällsreformatoriskt ser sig alltså programmet ungefär så: samordna skolväsendet med samhälllets övriga barnavårdande verksamhet och vigda sedan denna nya fullständiga barnskola nedåt till allt lägre åldersgrupper. På den vägen kan vi hoppas att nå en förtroft och smidig samslänkning av familjens och samhälllets uppfostraregärning, en utjämning och fördelning av ansvaret och kostnaderna för barnen.

Hela frågan om kvinnans möjligheter till arbete visar sig på detta sätt intimt

ganda i Amerika — men den har alldeles misslyckats. Förhållandena är helt omvända mot tiden före kriget, när Frankrike gjorde en liknande aktion med gott resultat. Egentligen har vi numera en stor respekt för Tyskland i Amerika, fast de senaste händelserna där väckt mycket stark opposition.

— Vad Roosevelts program beträffar är det naturligtvis olika meningar om det. Vi har haft livliga diskussioner för och emot bland kollegerna vid universitetet. Annars är de amerikanska »*ekonomisterna*» ofta mera benägna för att dra sig tillbaka till en vetenskaplig isolering, utan att blanda sig i dagspolitiken, något som jag för min del anser är till skada för det hela. De borde vara med som opinionsbildare, som t. ex. Cassel och Ohlin hos er, ni har all anledning att vara nöjda med era ekonomer. För övrigt, slutar Mr. Maverick, kan ni fråga en amerikan i dag och en i morgon om Amerikas åsikter för närvarande. Jag är säker på att ni kommer att få rakt motsatta svar!

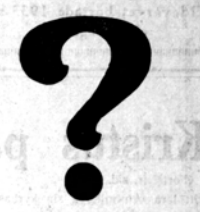
Fru Vera Dean från utrikespolitiska informationsbyrån i New York:

För att söka fullständiga bilden av amerikansk inställning till Europa uppstå söka vi alltså en annan av de trevliga människor som för ögonblicket representera Amerika i Stockholm, nämligen fru Vera Micheles Dean. Fru Dean är i sin tur just på väg till Ryssland, där hon skall studera utrikespolitiska förhållanden under några månader. Hon är själv ryddig men ser ut som en svensk, lång och smärt och ljus.

Fru Dean är sedan flera år anställd vid den intressanta institution som heter Foreign Policy Association, d. v. s. en organisation med ändamål att förmedla saklig upplysning i utrikespolitiska frågor. Man vet så litet om Europa i Amerika, säger fru Dean, det är så mycket känslotänkande och föreställningar och okunghet — så säkert mycket större än i Europa. Vi försöker därför att noggrant följa utvecklingen i de olika länderna och sedan lämna objektiva redogörelser för de viktigaste händelserna, dels genom en liten veckoskrift, dels genom en var fjortonde dag utkommande större publikation, dels genom diskussioner med inledare från båda sidor, vilka radieras ut från New York. Själv har fru Dean Ryssland och Italien på sin lott och det är på en av de för hennes arbete nödvändiga studiefärderna hon nu gjort en liten anhalt i Stockholm.

Amerikas förhållande till Ryssland.

Vad de rysk-amerikanska relationerna beträffar är de bättre nu än under Hoover's tid och diskussionen om Amerikas erkännande av den Sovjetryska staten — efter 16 år! — är mycket aktuell. Dels har Amerika efter konferensen slagit in på en ganska utpräglad nationell politik, men måste söka upp affärsförbindelser med nya länder, i stället för de gamla, från vilka det isolerat sig. Vidare anser man att eftersom så många länder nu låter bli att betala sina skulder, kan i värsta fall Ryssland också ursäktas för sina försämlingar på det området och slutligen är man inte längre så förskräckt för den kommunistiska propaganadan — så länge Ryssland är så upptaget av inre uppbyggnadsarbete. Självfallet finns det också starkt motstånd mot tanken på erkännande och i varje fall kommer det säkert inte att ske utan vissa villkor om skuldbetalingar, återställande av konfiskerade egendom etc. Villkoret för några handelsförbindelser med Ryssland är ju att krediten på något sätt kan ordnas och ett erkännande kan möjligen ge större förtroende för Sovjet. För min del, säger fru Dean, är jag övertygad om att ryssarna gärna skulle låta andra saker än svart bröd, om de kunde, men deras brist

Råd och Rön

DESINFEKTIONSANSTALTEN
EDV. JACOBSSON, RINGVAGEN 140, av Kungl. Medicinalstyrelsen auktoriserad desinfektor. Specialitet: Cyanörkning av hela fastigheter. Ensamförsäljare för Tullix-vätska och Tullix-Rökblock. Obs! Giftfritt. Kan utföras av vem som helst. Följ noga bruksanvisningen.
Tel. 40 00 21, 43 19 93.

INREDNINGAR
Ynquo Lundström dekorerar möbelskåp, förgäddor, lösnävar, kungsg. 39 ex 117073

NATURSAFT
Använd LUTTEMANS Safter. Specialitet: APELSINSAFT. Företag grundat 1872. Adr.: Fridhemsgatan 66. Tel. 50 32 20.

OPTIKER
Ur & Optik (Petrus Ahlén) Karlavägen 87. Tel. 62 41 17. Utprovning av glasögon efter läkarrecept utan fullgod garanti utföres av mångårig fackman. — Urreparationer utföres omsorgsfullt.

TVATT
Kahns Tvätt. Tvätt, och mangling 45 öre. Villagort arbete. Hämtas. Gyllenborgsgatan 8. Telefon 53 71 20.

Tussin. Lättligst skyddat. Enkelt örtmedel för slemlösning. Pris kr. 1:25; originalpaket till en liter dekokt. A apotek. Lindholms Droghandel, Stockholm 21.

på utländska valutor har ju gjort det omöjligt för dem att skaffa allt vad de behöver.

Egentligen är det så mycket i Ryssland och Amerika som överensstämmer att det säkert skulle vara till fördel för båda om de ekonomiska förbindelserna stabiliserades. Om ryssarna inte hade så bråttom med sin återuppbyggnad skulle de nog kunna använda mera amerikansk arbetskraft och dra nytta av amerikansk erfarenhet. Men de är så ovana vid maskiner att de många gånger behandlar dem som djuren hemma på sina bondgårdar, de slår och bråkar om något kommer i olag.

Här kommer intervjuaren att tänka på vad professor Maverick berättade om befolkningen i Krakow. Det kom en regnskur, varvid folk på gatorna, som ännu bibehållit tygen av riktiga ryska bönder, tog av strumpor och gick, stoppade dem innanför kläderna och skior barlöta. Det var i varje fall mycket amerikanskt!

Emellertid, fortsätter fru Dean, är Amerikas erkännande av Sovjetrysland framförallt en prestigefråga. Ger man sig nu får det inte verka åttåt. Det är verkligen ett ganska invecklat problem. Men det skadar i varje fall aldrig att nog många den faktiska utvecklingen och försöka hålla kontakten med sanningen. Casan.

v. s. till oss alla. Dessutom förbilligats faktiskt en hel del av barnavården genom att kollektiviseras. Den kostnadsökning man utan tvivel har på därbredvid räknat med gäller en kvalitetshöjning; standarden på barnens fysiska vård och deras andliga fostran måste bringas upp mycket högre än nu.

Fördelarna ligga i öppen dag vid en jämförelse med försäkringssystemet, där varje familj i stället får en kontant summa som barnuppfostringsbidrag. Då vore barnen lika mycket som nu utlämnade åt familjegydderier; det de finge det samhället garantera; här däremot kunde de själva anse dem som en utjämnande av försäkringspengar blev barnens uppfostran fortfarande i huvudsak formad olik för familjerna olika ekonomiska ställningar; den sociala hjälpen i tjänsten och i natura verkade däremot i högre grad inkomstutjämnande. Endast några mycket rika eller konstfikt fundera skulle nämligen komma att hålla sina barn un-

Kristus på hakkorset.

(Forts. fr. sid. 1.)

fritt lära och utlägga sin kyrkas olika maximer, de dogmatiska såväl som de moraliska.

En och annan förbiser måhända vad det är Observatorer genom denna förklaring framförallt inprägla. I själva verket är det först och främst nazis *judekampanj* som notens författare haft i sina tankar. Även inför den katolska kyrkan är vi nämligen alla smålänningar. Påvekyrkan kan erkänna att en ras är vit, medan en annan är röd, den tredje svart o. s. v. Men den tillåter ej påståendet att en ras är bättre och finare än den andra. Och framhållande av prästens rätt och plikt att predika sitt religiösa samfundslära, är alltså i detta speciella sammanhang liktydigt med understrykandet av att prästen har skyldighet fördoma den ena rasens hets mot en annans medlemmar.

Det var det viktigaste i Observatorers första inlägg. Dagen därpå kom ännu ett svar. Völkischer Beobachter hade skrivit att Ekers som riketsvald ingått konkordat med Kristus president och Riket är helt igenom nationalsocialistiskt, så hade alltså Vatikanen öppet och rättsligt godkänt Tysklands regimbytte. D. v. s. ställt sig som nazis vän och beskyddare.

Vatikanen lägger sig icke i ett lands inre styrelse.

Det där är oriktigt, gemätlige Observatorer. Påvestolen sluter konkordat med stater utan att bekymra sig om ifall de är katolska eller protestantiska, hedniska eller lekmanstyrda, om de ha president eller kejsare, åro liberala eller socialdemokratiska. Det enda som intresserar Vatikanen är att staten i fråga ställer vederbörliga garantier för katolicismens skydd. Och det är så långt ifrån att Den Heliga Stolen enbart väljer regimer varmed den kan sympatisera som den tvärtom, ju mer fjärran den står en styrelseform, doktriner, ju ivrigare strävar efter att förskaffa sig clara pacta. Påvestolen har alltså inte på minsta vis uttalat sig för den nazistiska regimen. Att en dylik för tillfället råder i Tyskland är helt landets ensak. En inre angelägenhet som

lämnar påvestolen likgiltigt oberörd.

Klarare kan man knappast tala. Och Hitler har ej kunnat svara stort annat än genom att — för det första — offentliggöra ett påbud om sterilisering av degenererade individer. Detta hoppats en vecka innan konkordatets undertecknande men har framlagts nu efteråt för att markera att nu får religionen hålla sig inom sitt noa avgränsade område, och inte vidare lägga sig i vad den statliga makten sig företager. För det andra har Hitler ökat sin vänlighet mot de protestantiska kyrkorna.

»Kapitalism, marxism och liberalism fördömas av Gud!»

Samtidigt med konkordatet har ju nämligen Hitler skänkt Tysklands protestanter en ny konstitution, som betecknar en centralisering analog med den som tidigare skett inom staten i övrigt. Och kort därpå har den som är Führer för de tysk-kristna — d. v. s. för den härskande bland de 28 grupper som förenats i obrottslig lydnad för en och samma Riksbiskop — i det stolta programmet *Unser Kampf* framlagt huvudlinjerna för våra dagars protestantiska tyskar: Pastor Hosenfelder förklarar att kyrkans politiska neutralitet är ett missstag som måste bannlysas. Han säger att kapitalism, marxism och liberalism åro olycksbringande doktriner som fördömas av Gud. Och att äktenskapet är en gudomlig institution som Gud instiftat endast för personer av samma ras. Samt att den korporativa staten, som nazi hålla på att införa, också den är inrättad av gudomlig hand.

Det finns elva korta tilläggsparagrafer till konkordatets egentliga tretiofåra. I en av dessa stadgas att förbudet mot deltagande i politiskt partiliv gäller även för tyska präster inom andra religionsformer. Det finns tydligen många möjligheter för att det omedelbart skall bliva nya påminnelser om den dualism, som löper genom all tysk historia. Och icke minst på religionens fält.

Pier Gudro.

Kvinnan i Tredje Riket.

(Forts. fr. sid. 1.)

tiga i ett fattigt och besegrat land, utan därför att de — just vid en tidpunkt då begreppet »dubbelförtjänare» skapades, var på ett ödesdigert sätt belastade med dubbla arbetsbördor.

Kvinnorna digna under dubbla arbetsbördor.

Detta förhållande började redan under inflationen, alltså under den period, när alla möjliga yrken stod öppna för kvinnorna. Här snubblade kvinnorrorelsen av farten i en egen utveckling. Ty formerna för hushållsarbetet, som sedan århundraden varit hänvisat till kvinnans dagliga omsorg, hade inte förändrats så väsentligt att den yrkesarbetande kvinnan verkligen kunde känna sig fri och avlastad från arbete, när hon kom hem trött och utsliten efter yrkesjobbet. Rationaliseringen, som annars gjorde nästan skrämmande framsteg överallt, förekom nästan inte alls inom hemmen, den användes egentligen bara vid utställningar eller i lyxformat i förening med en elegant hushållsfrö.

Det var och förblev därför självklart att den unga kvinnliga läkaren eller konfektören själv stoppade sina strumpor och diskade sina tallrikar, medan hennes manliga kollega lika självklart lät sin mamma, sin väninna eller sin fru utföra detta arbete åt sig. I äktenskapet var det en naturlig sak att *hustrun* skötte hushållet, även i sådana fall där äktenskapet bestod av s. k. »dubbelförtjänare», och hushållet vilade — precis som på mormors tid — till största delen på »individuell skötsel», d. v. s. på dagliga och besvärliga småsmysslor. Den dubbelbelastning av kvinnan som uppstod genom att det moderna hushållet inte utvecklades i samma takt som kvinnans yrkesfrihet och självständighet, var faktiskt i många fall nästan outhärdlig. Därtill kom dessutom det likaledes aldeles självfallna förhållandet, att ett arbete utfört av kvinnor betalades betydligt sämre än samma arbete utfört av män. Medan alltså kvinnorna utförde dubbelt arbete, inom och utom hemmet, betalades de sämre för sitt yrkesarbete, medan deras husliga arbete under sådana förhållanden över huvud taget var onödigt.

För att bara ta några få konkreta exempel: Kvinnliga tjänstemän i Tyskland betalades för lika tjänster tio procent lägre än männen. Samma princip gäller alla avtal för arbetare och anställda. Vid giftmål förlorar kvinnan sina pensionsrättigheter, hon får endast en engångssumma motsvarande 8 till 16 månadslöner, när hon lämnar tjänsten. Sedan 1926 får en gift kvinnlig tjänsteman i Tyskland behålla sin plats endast om mannen är utan inkomster.

Man kan säga att det är en sanning säga med skalden att österrikaren har ett fådermesland, älskar det och också har orsak att älska det.

Jenny Richter Velande.

Deras »befrielse» är bara ett ord.

Kvinnan hade alltså nätt och jämnt uppnått sin befrielse, som det kallades, då hon råkade in i ett nytt och farligt system av utnyttjande, framkallat genom det ekonomiska livets allmänna utveckling. Och inte bara detta, också i sitt mest privata liv, i sitt förhållande till mannen, måste hon ofta betala sin nya självständighet fruktsamt dyrt. En sexualmoral, som varat i århundraden, låter icke förändra sig från ena dagen till den andra utan att svära missförstånd uppstår. Den s. k. dubbelmoralen — å ena sidan hustrun, den obefläckade, å andra sidan älskarinnan, sköna, var ännu inte utplånad när kvinnorna började hävda sig i en ny och självständig livsform. Att en kvinna varken ville vara helgon eller sköka, att hon inte längre ville vara beroende av mannens materiella försörjning, att hon t. o. m. ville välja sin man själv i stället för att helt skamsat låta sig utväljas, uttyddes ofta som om hon därmed ville överta mannens roll i det sexuella livet. Man nekade henne varje naturlig hänsyn. Den arbetande modern blev ofta mycket mindre skönsamt behandlad än den kvinna, som förstått att göra ett yrke av moderskapets naturliga funktion. Och därtill kom också den allmänna missuppfattning, som astrerade ett falskt kamratskap på bekostnad av den erotiska hänsynen. Vad skulle inte kvinnorna allt för första och förlåta. I stället för att vara den omhuldade kvinnan skulle hon både vara mannens goda moder, hans hjälpanne de vän och alltid lockande älskade. Därtill föda barn, sköta ett yrke och förtjäna pengar.

Sedan kvinnorna under flera århundraden av en viss kultur hade lätit sin förmåga att älska betalas, av mannen, fanns det efter några få årtionden plötsligt knappast mera en människovärdig form, under vilken en andlig, kroppslig och i sitt arbete självständig kvinna kunde finna sin plats i samhället. Kvinnoemancipationen hade dessutom, och det var ända från början dess största fel, alltför mycket utvecklat sig efter manligt mönster. Det fanns ända ingen verklig egen kvinnlig självständighet, när kvinnorrorelsens in och för sig litet förkastade erövringar genom ett oerhört bakslag i den tyska kulturen åter blev ointelligjorda.

Charlotte Lehmanns historia.

Här måste jag infoga fallet Charlotte Lehmann i Berlin. Det är en historia som alla kvinnor skulle känna till. Det är intet onödigt fall. Det finns i Berlin och över hela Tyskland tusentals unga flickor som heter Charlotte Lehmann och som delar hennes öde. Denna Charlotte skiljer sig från de andra bara därför att det var från *radiotornet* i Berlin som hon kastade sig ner. Hade hon hoppat ut genom fönstret på en hyreskasern, skulle hennes veta något om henne. Charlotte Lehmann hoppade från Berlins radiotorn och kom märkvärdigt nog därifrån med livet. Offentligheten började intressera sig för henne och hennes öde.

Man fick veta att Charlotte Lehmann efter femårig anställning som telefonist hade en månadslön på 90 kronor, att hon dagligen hade 9 timmars telefonfönstergöring och att hon och hennes kolleger själva fick klara upp arbetet för sjuka kamrater och tjänstemän. Det är lätt förklarligt om en sådan flicka får förstörda nerver. Den allmänna meningen var upprörd. Till och med myndigheterna tog sig av saken. Och vad hände? För att undvika ett uppreppande av historien *satte*

Vid återkomsten från semestern —
glöm icke att prenumerera på

Tidevarvet

radikal politisk veckotidning

Tidevarvet gör varje vecka en översikt över världens händelser.

Den kostar för halvt år endast kr. 3:25

Insländ avgiften för postgiro 1544.

Tidevarvets exp. STOCKHOLM 2.

man upp ett högt och säkert räcke omkring Bertins radiotorn.

Det händer ofta att en sådan flicka har en vän, som inte tycker om att se henne arbeta ut sig och försumma sitt yttre och gärna vill ha henne ständigt glad och beredd till älska. Det är också mycket troligt att hon själv får stoppa sina strumpor när hon kommer hem dödrott om kvällarna och att ingen gör i ordning hennes knappa kvällsvar för henne.

Hittler lovar ett paradiset de utslitna fläckbarnen.

Och nu måste man göra klart för sig vad denna utslitna, utnyttjade flicka plötsligt blir utlovad: Vila, trygghet, kärlek, en man som bestrider hushållsutgifterna, barn, som man inte bara får utan skall stålla till världen. Det är inte lätt att behålla omdömesförmågan inför sådana utsikter.

Som t. ex. den berömda äktenskaps-hjälpen: »Tyska medborgare, som ingår äktenskap kan erhålla äktenskapslån på upp till 1.000 mark». Lånet är räntefritt och återbetalas i hundra månadsposter. Det gäller endast för inköp av möbler och husrädd.

Storartat, intessant! 1.000 mark på en gång, hur skall det verka på en människa för vilken varje par skott, varje välkort varit ett problem. Visserligen är vilkoret för erhållande av lånet att den blivande frun har haft arbete och förbinder sig att inte åter ta plats förrän lånet är betalat, d. v. s. med föreskrivna återbetalningsvillkoren, på åtta år. Förusten av hennes arbetsinkomst under åtta år gottgöres med tio mark i månaden. Och det stämmer ju inte heller, ty dessa tio mark skall hon betala igen till staten.

En raffinerad metod att fördriva kvinnorna från arbetsplatserna, samtidigt spela välgörare och dessutom spara in arbetslöshetsunderstöden. Egentligen är den ju inte ens raffinerad, men lätt att genomskåda. Man behöver bara tänka efter livet. Men den som håller på att drunkna tänker inte efter, hon griper efter det halmräta som dummbommen eller bedragaren håller ut åt henne och glömmar att försöka det enda förnuttiga: att sinna själv.

(Forts. och slut i nästa nr.)
Maria Lazar.

TIDEVARVET

Triedwaldsgård 2, 3 tr., Stockholm.

REDAKTION:
Telefon 20 48 42. Mottagningstid 10—12.

EXPEDITION:
Telefon 20 48 42.
Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4 e. m. Postgiro 1544.

PRENUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 6:—, halvår kr. 3:25, kvartal kr. 1:75. Lösnummer 15 096.
ANNONSPRIS:
I text 25 öre per millimeter.

Stockholm 1933
Zetterlund & Theländers Boktryckeri A.-B.

De österrikiska kvinnorna och Tysklands expansionsplaner.

Man har väntat på ett uttalande från de österrikiska kvinnorna angående Hitlers planer på att genomföra nazismen i deras land. Särskilt deras inställning till hans behandling av judarna. Världskriget öppnade alla slussar mot Asien och massor av judar med säcken på ryggen strömmade in för att fylla lukorna efter de stupade germanerna. Visserligen finns ingen motsvarighet till den tyska statistiken som belyser judarnas fredliga penetrering av landet, men man behöver icke vistas många dagar i Österrike för att kunna konstatera de förvånande dimensionerna av denna invasion.

Man kunde tänka sig att Österrike skulle gripa till samma metoder som Tyskland och ta emot Hitlers utsträckt hand antingen den var väpnad eller ej. Men Österrike intog ungefär samma ställning som de skandinaviska länderna: ingen jude får ställas utanför lagen — endast den jude som målmedvetet arbetar på att skada landet och folket eller som begär handlingar som enligt landets lagar åro brottsliga kan behandlas som

brottsling. Österrike fattades av samma indignation som alla kulturfolk över, att minniskor dömas och behandlas som brottslingar på grund av ras och religion, icke på grund av asocial livsföring.

Men nazismen väckte de österrikiska kvinnornas indignation icke mindre genom sina brutala anfall på kvinnorörelsen. Under medverkan av andra kvinnoorganisationer i Wien har det österrikiska kvinno-partiets presidium avfattat och överlämnat till regeringen följande resolution:

Vi hälsa det modiga framträdandet för Österrikes självbestämmande. Vi tro att endast ett självständigt, oavhängigt Österrike kan erbjuda tillräckliga garantier för den egna och den europeiska freden. Av ett i denna anda styrt Österrike vänta vi kvinnor även fasthållande vid och främjande av den under så hård kamp förvärvade och för samhället så värdefulla kvinnliga medborgarrätten. Varje politik som åsätter fredlig utveckling och är i sanning österrikisk skall vinna kvinnornas understöd.

I en ledande artikel i kvinno-partiets or-